

Дзвоник

№ 186

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 15 рік видання, жовтень, 2022 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 186, 2022 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630

ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«RCR Print»,

Бухарест, Румунія

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.

Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * «Славетні українці»
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Анатолій КАЧАН

ПОЛЬОВА ДОРОГА

Червоним золотом із груші
Останнє листя потекло.
Останній трактор з поля рушив,
А птиця стала на крило.

Давно відпахла медуниця,
У підземеллі спить ховрах.
Лише не спиться, не лежиться
Глевкій дорозі у полях.

Вона то журиться за колосом,
Що відшумів, немов прибій,
То пригадає перше колесо,
Що прокотилося по ній.

Було це літо урожайне:
Потоком сонячних краплин
Зерно із бункерів комбайнів
Текло у кузови машин.

Та відшуміла косовиця,
Тепер тут знову ні душі,
Хіба що заєць чи лисиця
Через дорогу пробіжить.

Куди не глянеш – пусто, голо
І на стерні, і по ярах.
Стоять лише дві скирти в полі,
Мов кораблі на якорях.

Надходять хмари-водовози
Із глибини рудих степів,
І дощ цілує на дорозі
Сліди людей і тракторів.

Наталка ПОКЛАД

ОСІННІЙ КИЛИМОК

Ранок виткав килимок –
До листочка – ще листок:
Золотистий – тополиний,
Зеленавий – горобиний,
Блідо-жовтий – яблуневий,
Червонястий – черешневий...
Хризантеми – у куточок, –
Ой і гарний килимочок!

Анатолій КАЧАН

ЩЕДРЕ СОНЦЕ

Ціле літо по краплині
Сонце ми збирали,
Обережно у корзини,
В кошики складали.

Зашуміли в косовицю
Ниви урожайні –
Це забили у пшениці
Крилами комбайни.

Трактори заскиртували
Сонячне проміння,
І над полем заблищало
Срібне павутиння.

Все тепло своє за літо
Сонце розгубило,
Ним земля тепер зігріта.
Відпочинь, світило!

Ще горять його краплини
В яблуках із саду,
В стиглих кетягах калини,
В гронах винограду.

Прилетіли омелюхи,
Раді кожній гронці,
Заспівали в завірюху
Пісеньку про сонце.

Ганна МАКСИМОВИЧ

ЛЕЛЕЧА

Пожовкле листя шелестить,
Тумани пеленою,
У синім небі клин летить
Із піснею сумною.

Летять лелеки вдалині,
А з ними лелечатко.
Йому не страшно в вишині,
Бо поруч мама й татко.

Та сумно залишати край,
Де в радості зростало.
Тут рідні поле, річка, гай.
Тут весело кружляло.

А я прошу: «Лети! Лети!»
І в небеса дивлюся.
А лелеча: «Курли! Курли!
Весною повернися!»

Надія КИР'ЯН

НИТОЧКА

Щоб не порвалась ниточка тонка,
Легенька, ніби срібна павутина,
Так тихо осінь колихає сина,
Щоб не порвалась ниточка тонка.
Ця ниточка до рідної землі,
Мов павутинка бабиного літа...
Лишень дмухни – і може полетіти,
Як відлітають ранні журавлі...
Ця ниточка – до рідної землі.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

РОЗДІЛ I

Народження героя. Перші враження і перші пригоди. Професор Жабурин Жабуринович Кваквакум.

Коли він нарешті проклюнувся і вистромиив на білий світ свого довгого цікавого носа – сліпуче сонце сяяло з безхмарного неба, на старій вербі весело щебетало птаство, а лагідний ранковий вітерець про щось грайливо шепотів на вухо шурхотливому очерету.

І рідне болото здалося йому таким гарним, а життя навколо таким прекрасним, що він засміявся від нестримної радості. І весело заспівав-закричав-закурликав:

*Курли! Курли!
Здоровенькі були!
Здрастуйте!*

*Привіт!
Привіт!*

*Народився я на світ!
Урра!*

*Хай живе рідне болото!
Хай живуть дорогі пуголовки,
Комарі і мухи!*

*Урра! Я народився!
Чуєте!*

*Як прекрасно жити
На світі!.. Курли! Курли!
Здоровенькі були!*

І ну витанцьовувати в гнізді, весело піднімаючи свої цибаті ноги.

Та раптом почув сердитий скрипучий голос:

– Ква! Ква! Кум! Чого це ти розкричався, голомозий!

Він обернувся.

Недалеко від гнізда на лататті сиділа ве-

лика баньката жаба в золотих окулярах.

– А... а що таке? – здивувався він. – Хіба не можна? Радісно ж. Я на світ народився! Гляньте, яка краса навколо!

– Не радіти, а журитися тобі, дурню, треба. Ква! Ква! Кум! – суворо прокумкала жаба. – Не годиться тобі радіти і сміятися. Не можна. Ти думаєш, хто ти такий?

– А... а хто я? – розгублено спитав він.

– Журавлик ти! А журавлі народжуються на світ тільки для того, щоб журитися. Тому й називаються так. Ква! Ква! Кум! І приносять вони всім лише сльози і печаль.

– О! А мені не хочеться приносити нікому нічого поганого. Я не хочу журитися. Чого це я маю журитися!

– Бо так треба! Бо так записано в Книзі Джерел, бо... – роздратовано закумкала жаба.

– Але... – розтулив дзьоба журавлик, та жаба його сердито перебила:

– Ква-квапишся дуже! Перебиваєш старших. Дзиглик невихований! Не люблю таких.

Жаба плямкнула ротом і булькнула у воду.

– Дивна якась баба-жаба. Хі! – усміхнувся журавлик. – Так навколо

гарно, а вона чогось гнівається.

Аж тут залопотіли крила, і в гніздо опустилася мама-журавлиця.

– Здрастуйте, мамо! – радісно кинувся до неї журавлик. – Бачите! Я вже народився! Бачите!

(Продовження на 10 сторінці)

Ярослава ШТЕЛЯК

Коник і мураха

Поскакав, стрибнув високо,
Бо нові підбори взув:
То на кущик, то на квітку,
Й деревця не обминув.

Скаче, скаче швидкий коник,
В цимбали підбором б'є.
Літо проводжа піснями,
Щодень нову виграє.

А як сильно він стомиться
І стихає голосок,
Почина на скрипці грати,
Сівши десь під колосок.

Якось приповзла мураха
Й захотіла привітатись:
– Як ти, друже, поживаєш?
Все хотіла запитатись.

Бачу, ти живеш розкішно,
Тішишся порі сповна.
А в мене кипить робота –
Часу вільного нема.

– Що ти, сестро! – каже коник –
В мене й час, і місце є.
Як захочу – то стрибаю,
Їжа й воля – все моє.

– Я тобі пораджу, брате, –
Схаменись, бо осінь скоро.
Прибери в своїй коморі:
Там полова й більш нічого!

– Що ти так переживаєш!
Осінь? Ще й не крапотить!
А без їжі і без пісні
Життя марно пролетить.

Хочу сонечку радіти!
Хочу пісеньки співати!

Потім я попрошу в бджілки
Меду трішки скуштувати.

Та мураха так сказала:
– Я тебе застерегла!
Ти ж дивись, бо в твоїй хаті
Ані їжі, ні тепла.

Дні минають, вже дме холод,
Вітер студний як повіє...
Нема звідки їжі взяти –
Тепер коник все марніє.

Наш скакун сумненьким став,
Бо нема поживи в хаті.
Як допік занадто голод –
Став мураху він питати,

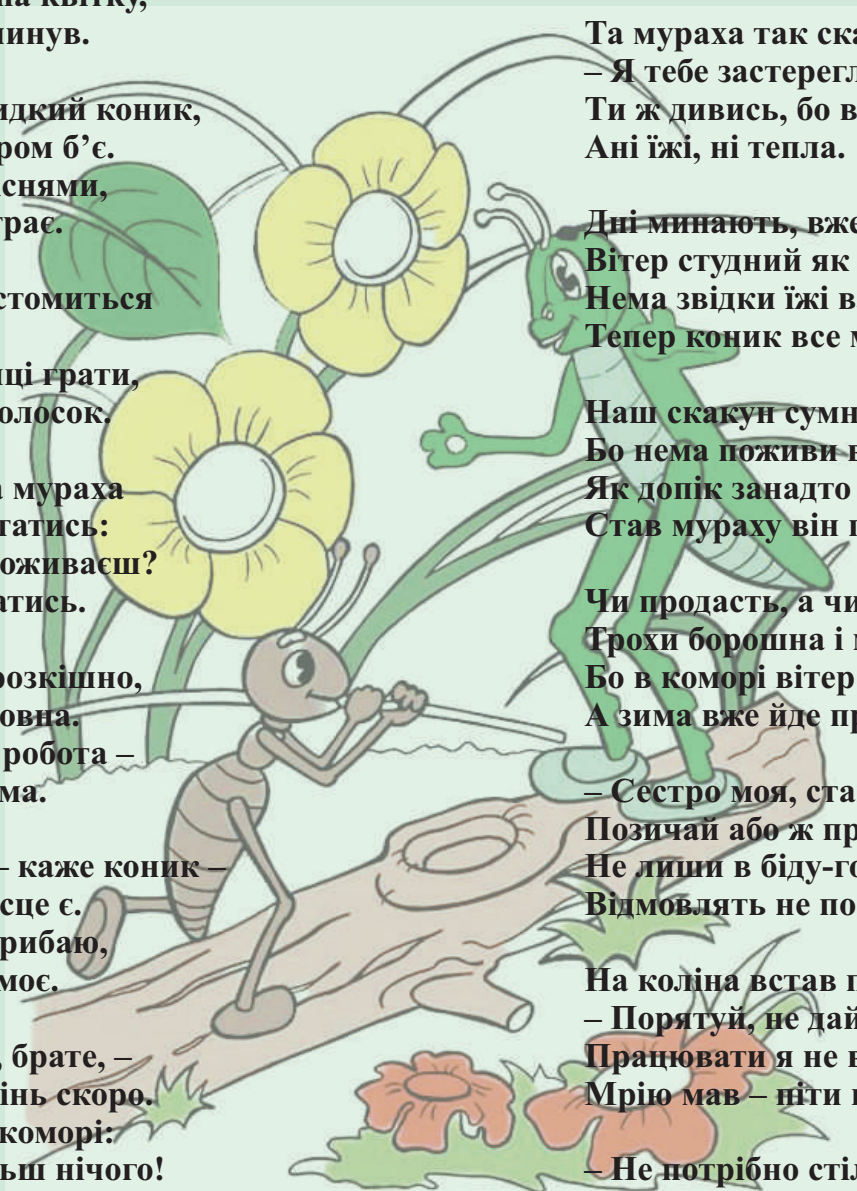
Чи продасть, а чи позичить
Трохи борошна і масла,
Бо в коморі вітер віє –
А зима вже йде пропасна.

– Сестро моя, стань в пригоді!
Позичай або ж продай!
Не лиши в біду-годину,
Відмовлять не поспішай!

На коліна встав просити:
– Порятуй, не дай пропасти!
Працювати я не вмію,
Мрію мав – ніти в артисти...

– Не потрібно стільки драми,
Нагодую, прийму в хату.
Ти ж мені зерно поносиш
Й будеш діток доглядати.

Він дав згоду – що ж робити? –
Дочекатися б лиш весни.
Були б їжа, тепло й спокій –
А мрії можна відкласти...

○○○ Румунські письменники – дітям ○○○

Еміль ГИРЛЯНУ

Зі світу безмовних Кінь

Він пробудився до життя в безмежних угорських степах, де буйні трави хвилювалися під подихами теплого вітру. У тих степах ще деякий час він тримався своєї мами, сліпої кобили, яка сторонилася табуна, в якому найкращими були її лошата. Пізніше, коли він відчув, як дика кров заграла в його жилах, спочатку полетів у шаленому гоні в безмежжя, потім підняв голову, роздув ніздрі і, трясучи поплутаною гривою, відповів на поклик невідомості, пославши в далечінь голосне іржання, яке вирвалось із його грудей.

Але одного разу, коли він уже звик до вільного життя, хтось несподівано, закинувши ласо, стримав його біг і одним стрибком опинився на його спині. Тоді він зрозумів, що щось загрожує йому, хтось зазіхає на його волю, спочатку зіщулився, потім миттєво випростався і рвонув, як стріла. Мчав стрімголов, відчуваючи, як в його тілі щось запалюється, відчуваючи, як горять його очі та як пече язик; його тіло змокрило від поту, морда вкрилася кривавою піною. У шаленому бігу він відчував, як трави бичували його й гадюками обвивали його ноги. Нарешті відчув, що сили покинули його, і спинився. Звідкілясь до нього донеслось закличне іржання, але зрозумівши, що ворог все ще на його спині і так само жорстко затягує ласо, похилив голову і, переможений, повільно повернувся, везучи свого господаря.

Довго журився, поки звик до життя з вудилом і шпорами. Коли очунявся, то вже давно при звичайстві до сідла і навіть знав годину, коли щоранку, несучи на спині вершника, проходжувався перед очима сотень коней, які на сигнал горну стояли нерухомі, як і

люди на їх спинах. І був дуже радий, коли після довгого бігу крізь вітер і дощ повертався до стайні, де його чекав фураж.

Так минуло кілька років. Кінь з господарем вирушили у важку дорогу. Йшли обхідними шляхами, постійно остерігаючись, зупиняючись, зачувши вибухи; цілі дні й ночі мокли під дощем, заляпані грязюкою. Небо було затягнуте густими важкими хмарами, які, здавалось, ось-ось упадуть на землю.

Одного дня, коли на чолі загону вершників з оголеними шаблями він опинився в жахливому вирі, йому здалося, що він потрапив у руки смерті. Спереду несподівано з'явився ще один такий вир, який рухався їм назустріч. Вони вдарилися, і в безладній суміші злилися крики, стогони і постріли.

Йому здавалось, що він вже ніколи не вибереться з цього жаху. Розігнавшись і перестрибуючи через тіла людей і коней, він шаленим галопом кинувся навіч, відносячи свого вершника далеко від його друзів. Але раптом його оточила стіна із шабел, і він зупинився. Тоді здійнявся на диби, повернувся і сліпо кинувся назад. Відчував за спиною погоню, а ще відчував хвилювання його вершника. Та ніхто його не наздогнав. Уже пізніше, коли зупинився в якомусь прихистку, відчув гостру пронизливу біль у крупі. Це була глибока рана від шаблі. Руки господаря обережно промили рану, перев'язали її, а потім потріпали й погладдили гриву.

Війна закінчилася. Кінь повернувся додому і зайняв своє місце у стайні, задоволений спокоєм, який його оточував, світлом, яке лилося з невеличкого віконечка стайні,

запашним сіном, яке він висмикував з ясел. Зранку, як звичайно, виїжджав на поле, зрідка й увечері. Влітку у стайні було прохолодно, взимку – тепло. Так і минав час...

Час минав. Роки протікали один за одним. І хтозна, коли та війна була! Але одночасно з роками витекли його сила і запал. Він постарів. Шия уже не була такою пружною і витягнутою, після довгої дороги тремтіли ноги, та й не бачив він уже так добре, як колись. А одного разу спіткнувся і впав разом з вершником. Підвівся швидко, але відтоді господар все рідше й рідше брав його на полігон, а коли й виїжджав на ньому, то притримував його, пускав лише повільним кроком. І врешті-решт зовсім перестав їздити на ньому.

Щоранку господар заходив до нього, гладив, аж мурашки йому попід шкірою бігали, а потім доручав солдатів вигуляти його на подвір'ї. Та, здавалось, коневі вже й не хотілось виходити зі стайні. Йому подобалось їсти повільно, із заплющеними очима, і відчувати, як на нього дощить теплим сонячним промінням із маленького віконечка.

Одного разу двері конюшні відчинилися навстіж і два солдати ввели молодого, прудкого коня. А з ними – генерал, який особисто вибирав місце для новачка. Було вирішено: старого коня переведуть до інших ясел, аж в інший край конюшні, а молодий займе його місце біля віконця. До старого коня ніби знову повернулась молодість, він підняв голову, глянув на господаря, а потім його погляд застиг на тому, хто займав його місце. Коли за людьми зачинилися двері стайні, новоприбулий простягнув морду, щоб смикнути сіна з ясел, з яких щойно їв старий кінь. Колишній господар ясел біля вікна шарпнувся, порвав вуздечку, кинувся до молодого коня і вкусив його за шию. Вбігли люди, швидко розняли їх, а старого коня, вперше за все його життя, солдат двічі вдарив кнутом. Наступного дня рано-вранці до стайні зайшов генерал, наказав осідлати молодого коня, вскочив у сідло й поїхав. Старий кінь довго проводжав їх поглядом, доки вершник з конем не зникли з його очей. Щодня двоє

коней змірювали один одного поглядами, подеколи старий запалювався, пробував вирватися й кинутися на молодого, але щоразу після кількох ударів кнутом заспокоювався і далі жував свій фураж, наче нічого й не трапилося.

Пройшло багато часу. Якось увечері молодий кінь підняв голову і глянув на свого старого товариша. Скільки смутку було в цьому погляді... Старий кінь, наче щось зважуючи, якусь мить стояв нерухомо, а потім, відчувши, як ніколи, запах степу й пригадавши свій рідний табун, якого він не бачив стільки часу, підняв голову, простягнув шию, і морди коней доторкнулися. Якусь мить вони простояли так. Потім старий кінь напружився, розірвав повід і, звільнившись, повільно підійшов до молодого коня і притулився до нього. Коні почали спокійно їсти з одних ясел. Від цього вечора їх уже не прив'язували...

Двоє коней прив'язалися один до одного і, здавалось, уже не могли розлучитися. Коли молодого коня, осідлавши, виводили, старий глухо іржав і, не знаходячи собі місця, повільно йшов за ним по подвір'ю, аж поки солдати не заводили його в стайню. Там він самотньо стояв, чекаючи свого товариша, щоб поїсти разом з ним. А увечері, коли втомлювався жувати сіно, старий кінь спирався мордою на шию молодого і так спав.

Одного дня старий кінь уже не міг триматися на ногах. Його очі помутніли, коліна затрусились, а губи відвисли і випустили пучок сіна, який він щойно висмикнув з ясел. Він хотів спертися на свого товариш, але не зміг. Відчував, як повільно гасне світло у віконечку, яке він шукав очима, його суглоби зм'якли, і він упав. Спочатку він ще опирався на передні ноги, але сили остаточно покидали його, і врешті-решт він звалився на бік, захрипів кілька разів. Життя повільно покидало його...

Молодий кінь простягнув морду до майже нерухомого тіла і якийсь час простояв так, втупивши погляд у свого товариша. Потім стрепенувся, повернув голову до дверей стайні та протяжно заіржав...

Переклад з румунської Ірини Мойсей

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусопаса

частина III

28. Як Панас Гусопас собі наречену вибирав

Ледь ранок почав спускатися з високих небес і росяною скатертиною накривати тишу шовкових трав, як Панас Гусопас подався через місток, під яким хропів Змій-Буревій, і просто до величезної пузатої хати, в якій жила Мара зі своїми дочками.

– Ге-ге-гей! – загейкав щосили Панас.

– Мамо, мамо!!! Що це, матусю? – перелякались Марині дочки.

– Що це ви будите мене серед ночі? – розсердилась стара-престара, глуха-преглуха Мара.

– Мамо, мамо! Вже настав ранок і хтось гегейкає перед нашою хатою!

– А може, вам причулось або приснилось, доньки мої?..

– Ні, не причулось і не приснилось. Піди, матусю, подивись...

– Яка мара б посміла до Мари так рано в гості лізти? – розсердилась Мара, і ставши на поріг, крикнула: – Хто ти?

– Я – Панас Віроспас, вирушив у гості до вас!

– І чого тобі треба?

– Женитись збираюсь і чув, що у вас аж вісімнадцять дочок. Та й ви теж гарненька, як пацьорка червоненька...

– Що правда, то правда, – зраділа Мара. – Але свататися йдуть ввечері, а ти так рано прийшов до нас.

– Ну, тоді я піду й повернусь увечері, якщо не роздумаю...

– Та ні, ні-ні, – перелякалась Мара. – Заходь, заходь, познайомся з моїми доньками.

– Доброго ранку, красуні! – вклонився Панас, заходячи до хати.

– Хай буде твоє серце добрим, багатирю! – зраділи Марині дочки.

– Оце моя старша дочка Огня, яка вмєє насилати лихоманку, тиф та інші хвороби, – почала Мара знайомити Панаса, підвівши до кістлявої баби з великими палаючими очима.

– Гарна! – відповів Панас.

– А це Глухєя – вмєє відбирати в людей слух і мову, – вказала Мара на бабу без вух і рота.

– А це Гризачка, яка насилєє хвороби серця, – показала Мара на черв'якоподібну істоту, в якій над посинілою тонкою верхньою губою звисали гострі хижі зуби.

– Гарнєнькі, – промовив Панас, ледь приховуючи сміх.

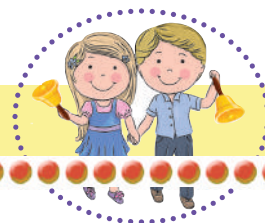
Далі слідували: Жовтуха – висохла немєчна

баба з жовтими очима та лицєм, яка насилала на людей жовчну хворобу; сонлива блїда дїва Кїкї-мора; Коркуша – коростєва баба, вкрита струпами та гнилими виразками, яка заражала людей коростою, віспою, обкидала чиряками та струпами; Ледея – обледєніла баба з крижинами замість очей, яка насилала застуду і відморожувала кінцївки; Ломота – потворна баба з вивєрнутими кінцївками та повернутою назад головою, яка насилала хвороби кїсток, кінцївок та нарости на суглогах; Лякливиця, яка на-

водила переляк та боязкїсть; Навїя – потворна баба, яка реготала несамоєвїто, закотївши очї під лоба, і навїювала боже-вїлля на людей; Очниця – потворна брудна баба з гнилими очима, яка ослїплювала людей та насилала хвороби очей; Трясея, яка наводила гарячку та смерть; Черєвуха, яка розносила хвороби шлунку та інших нутрошцїв; Сухєя, яка висушувала людину, як дерево; Гнїтея, яка розносила пригнїченїсть, відбирала апетит і викликала нудоту; Гринущ, яка викликала хрипоту, кашель та бронхїт; Пухнея, яка пускала набряки по тїлу, та Глядея, яка замучувала до боже-вїлля безсоннєм.

(Далі буде)

Аделя ГРИГОРУК

Горобчик-молодець

(дуже маленька казочка)

Кіт сховався
За грушку,
Чухає
За вушком.
Вмить, підкравшись нишком, –
Піймав сіру мишку.
Лапкою лоскоче,
Бавитися хоче.
Мишка його просить,
Мало не голосить*:
– Відпусти додому,
Бо синок голодний!..
Так його вмовляє,
А кіт не зважає,
Муркотить, воркоче,
Відпускать не хоче.
Що коту – забава,
Мишці – кепська справа.
Як їй врятуватись,
Додому дістатись?
Тут горобчик з гілки
Шугнув униз стрімко,
Дзьобнув kota в вухо
Й дременував щодуху.
Як нявкне котище!..
А мишка чимшвидше
Шугнула до хатки
І вже – з мишенятком.
Кіт поглядом сизим
На горобця зизить**:
– Я тебе впіймаю,
Хоч і не літаю.
Горобчик сіренький
Каже сміливенько:
– Мене вчили
Ще з маляти
Тих, хто слабший,
Захищати!
Ну й горобчик –

Молодець!
Тут і казочці
Кінець.

* *голосить* – *голосити*: плакати.

** *зизить* – *зизити*: дивитися скося.

Як киця ображалася

«Мур-мур-мур», – дрімає Киця,
Вкрившись хвостиком, в садку.
Враз якась нахабна птиця
Закричала: – Кук-рі-ку-у-у!
Не дає Кицюні спати
Й голосне чиєсь «гав-гав!»
На біду, десь біля хати
«Хрю-хрю-хрю!» – хтось загукав.
Де від гамору схватись?
Розболілась голова.
Певно, варто в ліс податись,
Може, шуму там нема?
– Ку-ку! – чути на горісі,
– Тьох-тьох-тьох! – в гущавині.
Це веселе птаство в лісі
Так щебече навесні.
Киця лапкою махнула,
Подалася до ставка.
– Рибки мовчазні, – зітхнула.
Раптом чує: – Ква – ква – ква!
Кицю любя, ти не злися,
Ображатись не пора,
Краще друзям усміхнися
І вернися до двора.
Там тебе усі-всі люблять,
Гратись хочуть залюбки.
Діти пестять і голублять,
І розказують казки.
– Няв! – сказала Киця тихо, –
Все це правда, далебі.
Чом же я тікаю, на лихо,
Враз надумала собі?
Киця встала, потягнулась,
Жабці лапку простягла,
Мило сонечку всміхнулась
І майнула до двора.

(Початок на 4 сторінці)

– Здрастуй, здрастуй, синку мій любий! Здрастуй! – мама пригорнула його крилом і ніжно поцілувала довгим дзьобом. – На хвилиночку залишила гніздо, а ти вже й вилупився! Гарненький мій! Ну як ти тут без мене? Не кривдив тебе ніхто?

– Ні, мамо, все гаразд. Тільки якась баба-жаба кумкала тут щось незрозуміле, – і журавлик переповів свою розмову з жабою в золотих окулярах.

– Ой, що ж ти, синку, накоїв! – сплеснула крилами журавлиця-мама. – То ж ніяка не баба-жаба. То ж доктор болотяних наук професор комахознавства Жабурин Жабуринович Кваквакум, наймудріший з наймудріших у нашому болоті. Він знає все на світі, бо читає мудру Книгу Джерел, що захована глибоко на дні і до якої ніхто, крім професора Кваквакума, доступу не має. Навіть президент нашого болота Бусол Лелекович Черногуз прислухається до думки шановного Жабурина Жабуриновича. Ой, треба тобі, синку, обов'язково вибачитися перед ним! Кажуть, того, хто прогнівив професора, чекають самі невдачі й неприємності.

Журавлик хотів щось сказати, але тут залопотіли крила, і в гніздо опустився тато-журавель, як дві краплі води схожий на маму-журавлицю (тільки крила у нього були трошечки більші і дзьоб трошечки довший).

– О! – радісно вигукнув тато. – Маю сина! Щоб ти був здоровий! Щоб ти був щасливий! Тільки що це ти вже, синку, наробив, що мама тебе примушує вибачатися? Бач, не встиг вилупитись і вже...

Та, почувши в чому справа, тато-журавель посерйознішав.

– Так, – глибокодумно сказав він, – з Жабурином Жабуриновичем краще не сперечатися. Вибачся вже, синку. Що тобі – важко? Корона з голови не впаде.

– Мамо! Тату! Та невже ж це правда, що журавлі народжуються тільки, щоб журитися? – вигукнув журавлик.

– Раз так записано в Книзі Джерел... – розвела крилами мама.

– В усякому разі пісні про журавлів майже всі журливі, – зітхнув тато. – Але то нічого. І в нашому житті є свої радощі, синку. Наприклад – танці. Наші журавлині танці все птаство по праву вважає найкращими у світі.

Журавлик скривився – що там ті танці, як усе життя журитися треба. А йому ж так хотілося співати, жартувати, сміятися і веселитися!.. І так не хотілося вибачатися перед несимпатичним Жабурином Жабуриновичем! Та нічого не вдієш. Раз батьки кажуть – треба!..

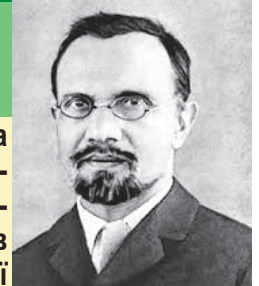
(Далі буде)

Славетні українці

Агатангел Кримський

Дружбою з цим науковцем пишалися І. Франко, Л. Українка, О. Кобилянська. Він досконало знав усі європейські мови, а також мови країн Близького Сходу – всього біля 60. Агатангел Кримський присвятив своє життя українській національній ідеї та відродженню української науки та культури, хоча не мав ні краплини української крові. Для українців він є насамперед одним із фундаторів національної Академії наук і творцем сучасного українського правопису.

Народився Агатангел Юхимович Кримський 15 січня 1871 року у Володимирі-Волинському. Його батько був учителем історії та географії і мав татарсько-білоруське коріння, а мати походила з польсько-литовського роду. У 3 роки обдарований хлопчик уже навчився читати і відтоді не розлучався із книжками. Через 2 роки батьки віддали його до російської школи (іншої не було), а згодом перевели до протогімназії в Острогу. Потім хлопець навчався в Києві – спочатку в гімназії, а потім в колегії П.Галагана, де на нього мав великий вплив відомий український філолог П.Г. Житецький. Він прищепив юнакові любов до української мови, літератури, історії. Далі Агатангел навчався в Москві в інституті східних мов та в університеті на історико-філологічному факультеті, де вивчав слов'янські мови. Два роки молодий Кримський подорожує Сирією та Ліваном. По поверненню він працює в Лазаревському інституті в Москві, де з часом очолює кафедру арабської лінгвістики, стає професором арабської літератури та історії мусульманського Сходу. За час викладання в цьому закладі написав і видав цілу бібліотеку академічних підручників з філології та історії Близького Сходу, про Коран, мусульманство, курси історії і літератури. За ці та подальші роботи в наші дні його ім'я відоме кожній освіченій людині практично всіх арабських країн та на Близькому Сході.

1918 року А. Кримський переїхав до Києва, де став одним із засновників і перших академіків Української академії наук, приєднався до зародження Всенародної бібліотеки України. Кримський став одним із провідних лінгвістів та творцем українського сходознавства. У той же час науко-

вець працював професором на кафедрах україністики та східної історії Київського державного університету, очолював Інститут української наукової мови тощо. За своє життя А. Кримський здійснив фундаментальні дослідження у вивченні східних та слов'янських мов. Під його керівництвом готувалися і видавалися словники та наукові збірки, які й досі є основою для роботи перекладачів. У вітчизняній і світовій культурі академік А. Кримський добре відомий як письменник і перекладач, автор чисельних поетичних і прозаїчних творів. Високою літературною майстерністю відзначаються і зроблені ним переклади творів видатних арабських поетів.

Багато уваги приділяв Агатангел Кримський дослідженням української мови: її походженню, історії, правопису, розвитку літературної мови, діалектам. Як дослідник мов він відстоював тезу, що українська мова існувала вже в XI столітті. Такі наукові дослідження ішли всупереч офіційно встановленим в СРСР тезі про «Київську Русь як колыску трьох братніх народів і трьох братніх мов: російської, української і білоруської». В ті часи такі погляди були небезпечними. Ще в 1929 Кримського почали переслідувати, позбавляти посад, усунули від науково-педагогічної роботи. У 1941 році, з нагоди 70-річчя, знаного вченого з підірваним здоров'ям нагородили урядовими відзнаками. А вже в липні того ж року його заарештовано та оголошено українським буржуазним націоналістом. Похилого і майже сліпого науковця відправили в Казахстан. Він помер 25 січня 1942 у в'язниці та був реабілітований у 1957 році.

Сьогодні в Україні його ім'я носять навчальні заклади та вулиці, встановлено премії та проводяться щорічні міжнародні наукові читання. 2021 року Національний банк України в продовження серії «Видатні особистості України» ввів у обіг пам'ятну монету «Агатангел Кримський». На її аверсі цитата академіка: «Я зрозумів, що мушу бути українофілом – це я зрозумів цілком свідомо».

Підготувала Ольга Сенишин

8. Виконайте завдання швидко і правильно:

1. Порахуйте всіх тваринок, зображених на малюнку.
2. Назвіть, ким є кожен з них – учнем чи вчителем?
3. Назвіть усі шкільні предмети та кольори, використані на малюнку.

4. Підшукайте цікаву назву для цього малюнка.

9. У кожному рядку таблиці є одне слово про школу. Знайди усі 14 слів.

Г	Щ	Ф	К	Л	А	С	Ь	С	А	О	Л	Ц	А	Щ	Е
Й	З	В	И	З	О	Ш	И	Т	О	Л	Д	Ь	Щ	О	Л
Ш	Р	У	Ч	К	А	І	В	Ж	И	А	Ф	У	С	Р	Ц
Ц	У	А	Н	Ш	К	О	Л	А	Р	О	Р	Л	Д	Ж	Ф
П	О	Ч	Т	Щ	В	П	О	Р	Т	Ф	Е	Л	Ь	К	Т
Л	Ф	У	И	К	С	П	О	Р	Т	З	А	Л	Ш	Й	О
З	О	Щ	И	М	У	Ч	И	Т	Е	Л	Ь	Н	С	Ц	Ю
Й	Ц	А	М	А	Т	Е	М	А	Т	И	К	А	Е	Р	Я
Е	К	О	М	П	А	Р	Т	А	Р	А	Ш	П	О	Л	Й
Я	П	У	О	Л	І	В	Е	Ц	Ь	Д	А	Ф	О	Ц	У
Ш	Щ	У	А	К	Л	І	Н	І	Й	К	А	М	А	П	Ф
Ю	П	Ф	Д	Н	Щ	О	Д	Е	Н	Н	И	К	И	Ж	Й
О	Р	Ю	К	З	А	К	А	В	У	Р	А	Н	Ц	Л	А
Н	Ш	П	Е	П	Е	Н	А	Л	Щ	И	В	А	І	К	О

Рубрику підготувала
вчителька початкових класів
Анка Майданюк Штюбіану.

Прислів'я про школу і навчання

- Знання людині – що крила пташині.
- Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.
- Знання красить, а незнання смішить.
- Здобудеш освіту – побачиш більше світу.
- Виховання, як золото, - дорого цінується скрізь.
- Учитись ніколи не пізно.
- Знання багато місця не займає.
- Учись не до старості, а до смерті.
- Не соромно не знати, соромно не вчитись.
- Пташка красна своїм пір'ям, а людина – знанням.
- Спочатку аз та буки, а потім підуть і науки.
- Хто не знає – людей питає.
- Корінь навчання гіркий, а плід його солодкий.
- Гарно того навчати, хто хоче все знати.
- Добре розумного вчити.
- Книга корисна, коли її читають.
- Грамоті учиться – завжди пригодиться.
- Книга вчить, як на світі жить.
- Книжку читай – розуму набирай.
- Людина без книги, як риба без води.
- Не всякий, хто читає, в читанні силу знає.
- Без науки нічого не прийде в руки.
- Ученому світ, а невченому тьма.
- Учи другого і сам помудрієш.
- Наука не мука, за плечима не носить.
- Ніхто вченим не родиться.
- Щоб других навчити, треба самому вміти.
- Книжка – маленьке віконце, та через нього увесь світ видно.
- Усі хочуть вміти, та не всі – вчитися.
- Час – великий учитель і добрий радник.
- Терпіння дає вміння.
- Від науки голова не болить.
- Учений іде, а неучений слідом спотикається.
- Не кажи – не вмію, а кажи – навчусь.
- Чого навчився, того за плечима не носити.
- Усе добре переймай, а злого уникай.

••• Вивчаємо англійську •••

1. Поєднайте слова із відповідними зображеннями. Перекладіть їх на українську мову.

Scarecrow

Acorn

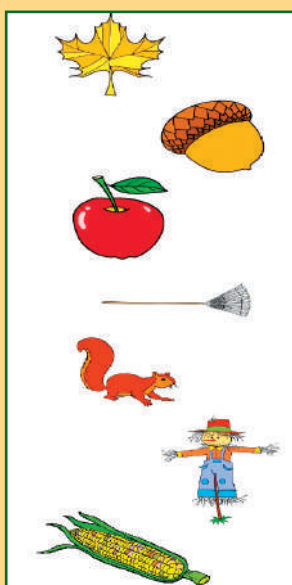
Leaf

Apple

Corn

Rake

Squirrel

r_k_

_c_rn

l_f

sq_rr_l

p_mpk_n

ppl

c_rn

w_ndy

2. Прочитайте слова та перекладіть їх. Поміркуйте, які слова підійдуть до речення за змістом, та впишіть їх.

acorns

leaves

birds

pumpkin

The _____ change color.

The _____ fly south.

I eat _____ pie.

The _____ fall.

4. Намалюйте в рамочці декілька осінніх фруктів чи овочів. Закінчіть речення англійською та продовжіть розповідь на цю тему своїми роздумами.

I like autumn because...

3. Впишіть правильні літери до слів, використовуючи зображення як підказку.

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

Це слово кожен знає,
Ні на що не проміняє!
До цифри «сім» додам «я» –
Що вийде?

(в,м,с)

Ніжна, лагідна і мила,
На цей світ нас народила.
Я до неї пригорнуся,
Це ріднесенька...

(вс,лвм)

Ще рідня у мене є!
Всім питання задає,
І вертлява, й невеличка,
Моя любя це...

(вк,м,л,с,р)

Хто усіх нас захищає,
Матінці допомагає?
З ним нічого не боюся,
Здогадались? Це...

(ч,с,л,в,т)

З ним ніколи не сварюся,
Іграшками поділюся.
Буду з ним дружити, грати.
Познайомтесь, це мій...

(к,л,в,р,т)

Зроби своїми руками

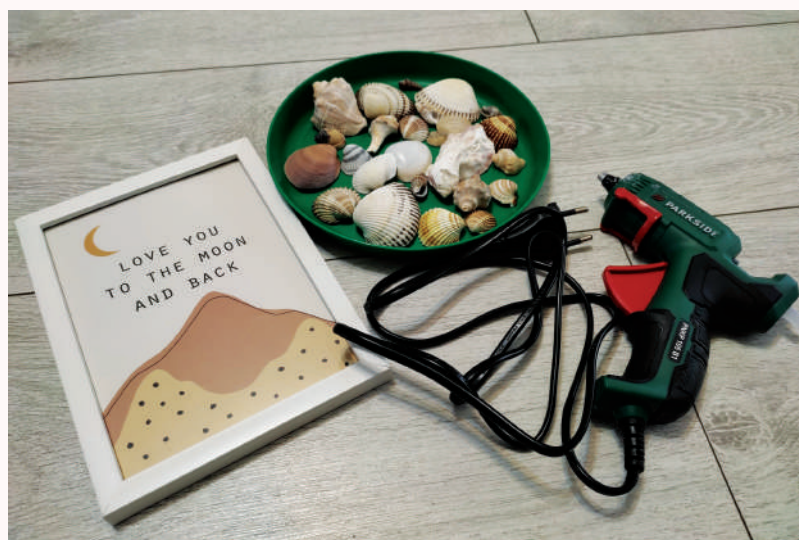

Рама з мушлями

Сьогодні пропонуємо нашим читачам прикрасити мушлями рамочку для світлин. Така власноруч зроблена річ стане не тільки прикрасою для вашого дому, а й чудовим подарунком для рідних та друзів. Тож до роботи!

тимете час розташувати на рамці мушлю так, як бажаєте.

3. А тепер – до роботи. Головне – не поспішайте і сплануйте розташування кожної мушлі на рамці заздалегідь. А далі потрібно лише їх приклеїти.

Необхідні матеріали:

мушлі різної форми, розмірів та кольорів; рама для світлин; клей-пістолет; за бажанням – будь-які інші прикраси (намистинки, перлинки, засушені пелюстки).

Хід роботи:

1. У першу чергу, мушлі потрібно добре почистити – можна залити кип'яченою водою, залишити в ній мушлі на деякий час, потім вийняти і висушити. Якщо ж на мушлях залишилися молюски, то варто їх прокип'ятити кілька хвилин і прибрати всі залишки за допомогою щипчиків. В іншому випадку, з часом мушлі стануть неприємно пахнути.

2. Розігрійте клей-пістолет щонайменше 5-10 хвилин. Добре розігрітий клей не буде так швидко холонути й ви ма-

А ось і два варіанти вже готових рамок, які за нашими вказівками виконали діти!

Підготувала Людмила Дорош

Наш садочок

Слова Аделі Григоруk, музика Світлани Лазован

1. Ми зби- ра - є - мось вгур - то - чок і йде - мо всвій дит - са - до - чок.

Тут нас люб - лять і че - ка - ють, тут ми гра - є - мось, чи - та - єм.

Ми збираємось в гурточок

І йдемо в свій дитсадочок.

Тут нас люблять і чекають,

Тут ми граємось, читаєм.

В мене друзів тут багато,

Разом ми у будні й свята,

Розважаємось, ростем,

Скоро в школу ми підем.

Люба ти моя матусю,

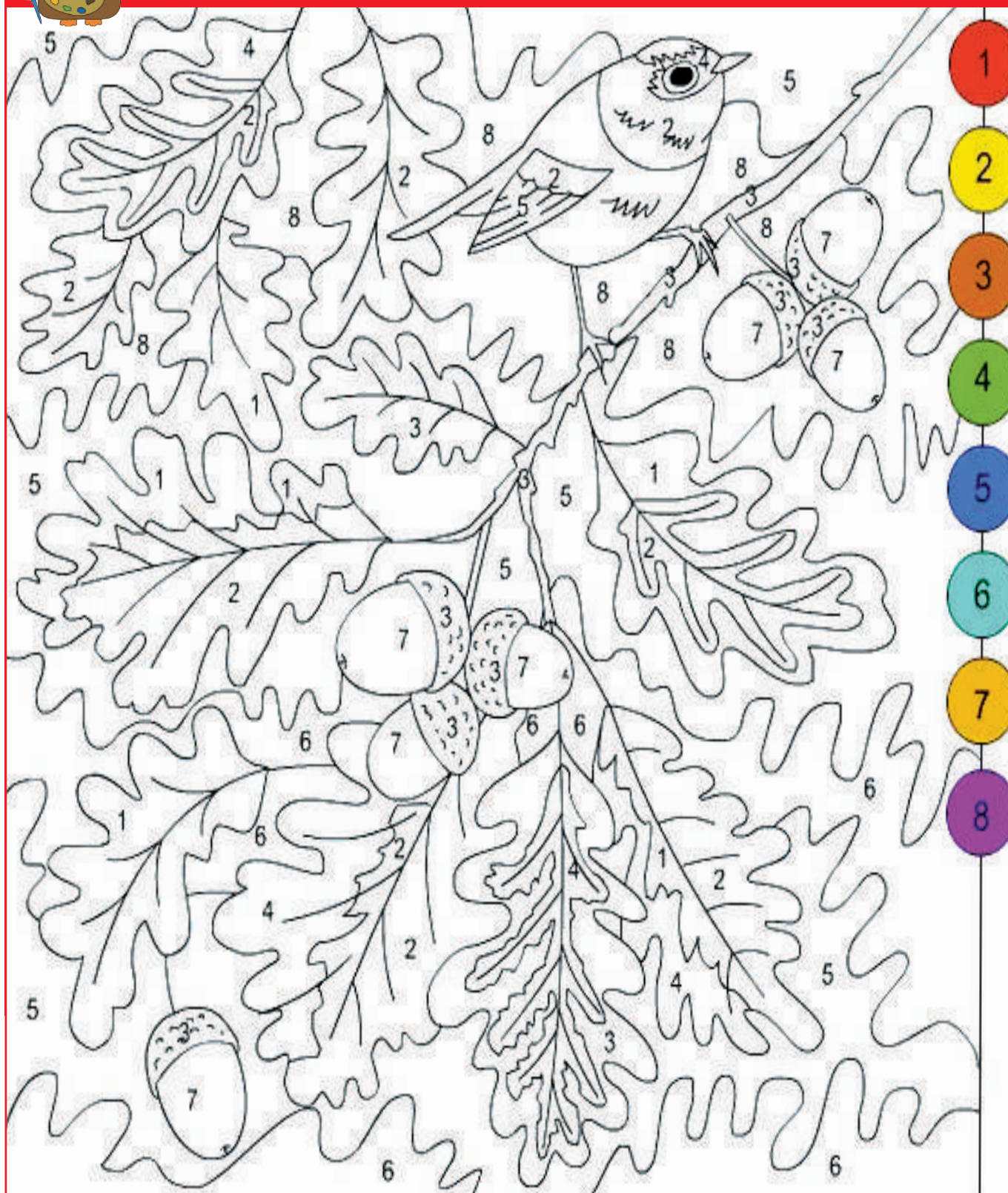
Анітрішки не турбуйся.

В дитсадок я йду охоче,

Адже я – великий хлопчик!

Розмалюйте за кольорами!

Свято Миколи-медовара

До середини осені роботи в полі підходять до кінця. Вже тепер вечорами дівчата й молоді жінки збиралися з шиттям, в'язанням або пряжею. Однак роботою вони займалися не так-то й довго. Жінки частенько захоплювалися розповідями, а потім непомітно переходили до співу, ігор і танців. У посиденьках брали участь не тільки дівчата, а й хлопці. Вони користувалися можливістю посидіти поруч зі своєю милою, потиснути один одному руки, поговорити про будь-що і поперешіптуватись про свою любов. 11 жовтня в день осіннього Миколи розповсюдженням був звичай збиратися на вечірки, де варили мед. Саме з цієї причини свято отримало назву Миколи-медовара. Ще вдень люди заготовляли великі чавуни або котли і наповняли їх всім необхідним. А ввечері приходила молодь на літні кухні для того, щоб мед приготувати та куштувати. Молодята, які вже були в парах, могли йти погуляти вдвох. До світанку обов'язково потрібно було повернутися додому «до меду». Приходили в будинок, де господаря нарізала коровай і пригощала гостей свіжим медом. Хлопці проводжали додому улюблених і з нетерпінням чекали наступного побачення.

Такі зустрічі частенько закінчувалися весіллями, які справляли по осені. Складніше доводилося тим молодятим, які запланували весілля на 11 жовтня. Цей день вважається небезпечним, бо можна легко наврочити або навести пристріт. А щоб злі чари не порушили планів одруження і не зіпсували весілля, наречений і наречена потай від усіх несли найближчій відьмі чи відуну пиріг і мед. Вірили, що таким чином вони тих задобрять і вже ніхто не нашле прокляття. Якщо порчу все-таки наводили, то від неї можна позбутися різними способами. Наприклад, можна взяти в праву руку склянку води, а в ліву руку – ніж і прочитати спеціальну замову. Потім ставали на рипучу мостину, яка була в будинку, і випивали заговорену воду. Останній ковток виливали на себе, а ніж потім викидали.

Люди взагалі досить сильно побоювалися нечистих сил саме в цей день, а тому намагалися зали-

шати будинок тільки в разі крайньої потреби. З особливою підозрою ставилися до карооких чи чорнооких людей, яких не потрібно запрошувати до себе чи навіть з ними зустрічатися. Адже вважається, що такі люди можуть навіть не бажаючи наврочити. Здебільшого люди займалися домашньою роботою та прибиранням. А ось сміття з хати не рекомендувалося виносити, бо по викинутому сміттю можна біду в будинок напустити. Його можна виносити на наступний день. Крім того було помічено, що в цей день слова часто сприймаються зовсім неадекватно.

Тому варто прикласти певних зусиль для того, щоб ні на кого не ображатися, не сваритися і не мстити людям. Якщо ж втриматися не вдасться, то остерігайтеся – все обернеться проти вас. Та й взагалі, цього дня бажано не починати нічого нового, бути обережним і не ризикувати просто так.

Здавна вважається, що 11 жовтня також дуже ретельно слід оберігати худобу, бо й до неї можуть прилипнути злидні в цей день. Велося всіх домашніх тварин обов'язково смачно та ситно нагодувати. А якщо після 4-ої години ввечері чувся голос кози, вівці чи корови, то потрібно чимдужче поспішати до них. Тварин негайно потрібно покрити святою водою, а також всі кутки приміщення. Весь цей час треба в голос кликати янгола охоронця свого, а коли виходите – не забудьте перехрестити приміщення.

У той же час 11 жовтня вважався добрим днем для вирішення сімейних питань. При нагоді також добре дати милостиню людям, які потребують фінансової допомоги. Крім того казали, що магичної сили у цей день набирає вода. На ній можна робити заговори молитвою та добрими намірами. Потрібно дуже швидко сказати «Отче наш...» поки плететься водиця, а потім приговорити: «На щастя», «На здоров'я» і т.п. Така вода буде мати властивість принести щастя чи покращати здоров'я. Як добре б було отримати таку магичну рідину, що практично виконує твої бажання, чи не так?

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

**Міша Марія Хинда, 7 років,
м. Тімішоара**

**Марія Заблотська (3 роки)
та Дарія Єфанова (4 роки),
Україна (зараз у м. Тімішоара)**

**Макар Соловійов, 11 років,
Україна (зараз у м. Клуж-Напока)**

**Анна Овчарук, 9 років,
Україна (зараз у м. Клуж-Напока)**